

Ha a turista Rómába megy és nézgelődik az utcán, a nagy világváros forgatagában, azután megcsodálja az antik kultúra szépségeit, Róma új városnegyedét, az utcákon hömpölygő autórada-tot, azzal az érzéssel jöhet vissza, hogy Olaszországban valami egészen új élet alakult ki. Mintha »megjűhász-dott« volna a kapitalizmus. De ha a turista az olasz élet mélyén keresi a választ az északolasz fenyeke, akkor vessen egy pillantást a dél-olasz árnyakra, a szicíliai nyomorúságra — s megtalálja a pontos feleletet: a kapitalizmus tartalma nem változott, lényege éppen olyan, mint a századforduló előtt és után. Kizsákmányolók és kizsákmányoltak osztálykategóriájára bomlik az olasz társadalom.

Ezek szerint a felelet is kézenfekvő: a politikai fórumon az olasz burzsoázia ül. Eppen olyan profitszerző kedvvel és ambícióval, mint az előző tőksgenerációk. Az sem lehet közömbös, hogy Olaszország amerikai (és NATO) katonai támaszpont, szárazföldön és a tengeren egyaránt. Tagja, támogatója — ha lazább formában is, mint a többi közép- és nyugat-európai ország — az európai közös piacot, tehát az európai tőkés világ gazdasági, anyagi és politikai erejének növelését.

Persze tévedés arra gondolni, hogy a kapitalizmus nem változott a századforduló után és a második világháború befejezése óta. Miben jelentkezik ez a változás? Az olasz burzsoázia az antikommunizmus reakciós ideológiájának platformján kidolgozott erőszakos, kommunista-, munkás- és szovjetellenes politikája 1948 után megbukott. A kommunista pártnak sikerült az erőszakos burzsoá támadásokat visszazordonítani és a kommunistaellenesség falán rést ütni, és később ezt a reakciós burzsoá folyamatos elszigetelési. A demokratikus erők összefogásával megakadályozta a kommunista párt a szabadságjogok megnyirbálására irányuló törekvést, a terrorizmus eszközök alkalmazását, a fasisztizmus újjáéledését stb.

Az olasz tőksgeneráció alkalmazkodnia kellett az új helyzethez. Más módszereket kellett keresnie hatalmának fenntartásához. Világossá vált előtte, hogy a kommunistaikat erőszakos eszközökkel nem lehet elszigetelni a tömegektől, nem lehet megnyirbálni a polgári szabadságjogokat fasiszta módszerekkel.

Az olasz burzsoázia megpróbálja megszépíteni magát, s elfogadja — persze nem ellenállás nélkül — a kommunista pártnak a tömegek általános érdekeit érintő követeléseit. Demokratikus jogok biztosítását, melyet alkotmányban rögzít: sajtószabadság, sztrájkjog, nyugdíjasok társadalmi keretének bővítése stb. Abból a megfontolásból történik mindez,

SIKLÓS JÁNOS:

Olasz földön jártam

hogy most ilyen gesztusokkal lehet és célszerű enyhíteni az osztályellentéteket.

Ebben a politikai helyzetben az Olasz Kommunista Párt nem léphet fel rendszeresen az ellenzék szerepében, hanem megpróbál olyan körülményeket kialakítani, hogy az olasz élet fejlődésében — a munkások, parasztok és értelmiségiek életkörülményeinek javítása érdekében — rámutasson a legjobb megoldásokra a parlamentben, tömegszervezetekben, különböző társadalmi fórumokon. Küzd a maximális demokráciáért, mely tőkés viszonyok között elérhető, a tömegek életkörülményeinek általános javulásáért stb.

Ennek egyik szemléletes példája, hogy Olaszországban szinte állandósult a sztrájkmozgalom. A munkástömegek sztrájkját támogatják a kommunista, szocialista, szociáldemokraták, s egyéb haladó tömegszervezetek. Ez a támogatás a különböző érdekeltségi és jellegű szakszervezetek egységes fellépésében jelentkezik. Pl. rendszeres a nyomdászok sztrájkja, melynek az a célja, hogy a nyomdászok 35 százalékos béremelést és napi hatórás munkaidőt vívjának ki maguknak. Ebben a sztrájkban részt vesznek a kommunista, a szocialista és szociáldemokraták és a politikai pártokhoz nem tartozó nyomdásztömegek is saját szakszervezetük útján. Ez a példa mutatja, hogy a kommunista párt széles tömegbázist teremtett az országban, mellyel az olasz tőksgenerációknak számolnia kell kormányzási módszereivel is.

Egy másik példa: az olasz párt iskolareform-javaslat. A tőksgeneráció először nem támogatta e javaslatot, az egyházi reakció szintén elment. De az elmúlt másfél évtizedben a monopóliumok is nagy fejlődésen mentek át, a gazdasági élet és az ipar is nagyot fejlődött. Nagyobb képzettségű munkásra van szüksége a tőkének és a régi, konzervatív iskolai rendszer és oktatás nem felel meg az új követelményeknek. Most már a tőksgeneráció is helyesli a reformot, az egyházi reakció is támogatónak lépett fel, mert látta, hogy alul marad. Csak hogy másként képzeli el a reform tartalmát a monopóliumok, másként az egyház, és természetesen másként a kommunista párt.

A kapitalizmus fejlődése műszakilag jobban képzett embereket kíván, ezért a Keresztény Demokrata Párt nem ragaszkodik tradícióhoz az iskolapolitikában. De elveti a reformból azt, ami a tanulók műveltségének, társadalmi ismereteinek bővítésére szolgál. Tehát olyan reformot, amely csak mű-

Kik ülnek a fórumon?

szakilag nevei a gyereket, de kulturálisan és politikailag nem nyújt semmit. Ez ellentétben a kommunista párt a műszaki, kulturális, társadalmi ismeretek egységes rendszerét jelentő reformot szeretne megvalósítani.

Ezek a példák bizonyítják az olasz tőksgeneráció »rugalmas« politikáját, mely azonban nem változtat semmit a hatalom jellegén: tipikusan tőkés társadalom az olasz társadalom. S a kapitalizmusnak nincs »népi« vonása, megreformált tartalma: csak alkalmazkodik a kialakult helyzetek, felfogta az erőviszonyokat. Hatalmát olyan eszközökkel konzerválja, amely kedvező a kommunista párt tömegpolitikai és ideológiai tevékenységének is.

Ennek a helyzetnek felel meg az úgynevezett »balközép« kormány is. Azért balközép, mert a kereszténydemokrata és a szociáldemokrata pártok épül és élvezi a Nenni-féle szocialisták támogatását is. A reakciósabb jobboldali pártok, mint pl. az újfasiszták, monarchisták, liberálisok, radikálisok képviselői nem érvényesíthetik szabadon reakciós politikájukat — kívül maradtak a kormányon.

Olaszországban a tőksgeneráció van a fórumon, de a közélet irányításában, a politikában, a polgári demokrácia lehetőségeinek ésszerű felhasználásával a kommunista párt jelentős tényező. A kommunista párt szövetségi politikájában, amely közvetlenül az olasz közélet és gazdasági élet maximális demokratizálására irányul — valóságos szövetségesekre támaszkodik: a szakszervezetek és különböző tömegszervezetek, és a baloldali haladó pártok támogatásának útján. Ezzel a politikájával teremti meg azt a széles társadalmi alapot, amely most már lehetetlenné teszi (legalábbis rendkívül nehéz), a párt elszigetelését.

Persze, a párt szövetségi politikája elvi alapokon áll,

a marxista világnézet alapján.

A küzdelem nem általános-ságban és nem frázisok hangztatásával folyik, hanem konkrét, kézzelfogható kérdések megoldására irányul. Ennek példái az előzőekben említettek: kívül, jelenleg: építsenek több állami iskolát, javítsák meg az alsóbb iskolában tanító pedagógusok anyagi helyzetét, tisztázzák marxista alapon a film fejlődésének útját, a festészet különböző irányzatainak marxista elemzését adni stb. Az említett kérdések mutatják, hogy a kommunista párt, a burzsoáziával folytatott küzdelemben csak úgy ér el eredményeket, ha a polgári demokrácia adta lehetőségeket konkrét kérdések marxista — legalábbis progresszív irányú — megoldására használja fel.

Bizonyára napirendre kerül a kommunista párt elméleti munkájában a Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. és XXII. kongresszusán elhangzott megállapítás gyakorlati kidolgozása: hogyan lehetséges békés átmenet a kapitalizmusból a szocializmusba.

Tehát amikor megállapítjuk, hogy az olasz burzsoázia ül a politikai fórumon, mindjárt hozzátehetjük: nem úgy kormányoz, ahogyan akar. Alkalmazkodik az olasz erőviszonyokhoz, s ez kifejezésre jut a kapitalista gazdaság fejlődésében, a burzsoá kormányzás módszereiben, s abban, hogy a kommunista párt és a haladó erők most már nélkülözhetetlen társadalmi és politikai tényezők az olasz közéletben. Nélkülük, akaratuk ellenére Olaszországban semmi sem történhet.

De éppen ez mutatja az olasz kapitalizmus bonyolultságát, a politikai és társadalmi élet sokrétűségét is.

Következik: RÓMAI RIPIOT

Az általános iskolai tanárképzés reformproblémái

A Szegedi Pedagógiai Főiskola kiadványa

Május 4-én és 5-én — mint arról annak idején lapunkban beszámoltunk — a Szegedi Pedagógiai Főiskolán ankétot tartottak az általános iskolai tanárképzés reformjának problémáiról. A kétnapos tanácskozáson elhangzott előadások összefoglalóként annak a nagy jelentőségű munkának a legfontosabb eredményeit és tanulságait, amelyet a főiskola oktatói gárdája az idei tanévben a tanárképzés korszerűsítése érdekében végzett. Ennek az ankétnak az anyagát, az elhangzott öt előadás és a hozzászólások szövegét tartalmazza ez a testes, több mint 250 lapos könyv.

Az idei, illetőleg a már elmúlt tanévben az oktatásügy reformjának kérdéseit jelentették a Szegedi Pedagógiai Főiskola munkájának gerincét. A tanácskozáson elhangzott előadások és hozzászólások egyaránt szemléletesen bizonyították, hogy ez a vállalkozás nemcsak helyes és szükséges, hanem sikeres is volt: jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a tanárképzést a korszerű tudomány színvonalára emelje, hogy szorosabbá tegye az oktatás és az élet kapcsolatát. Ezt igazolta dr. Szendrői János kandidátus, tanszékvezető

tanár előadása a főiskolai oktatás korszerűsítéséről, éppúgy mint dr. Kiss István kandidátus, tanszékvezető tanár beszámolója a tudományos korszerűség és a világnézet nevelés problémáiról, valamint dr. Megyeri János kandidátus, tanszékvezető tanár referátuma a korszerűsített képzés módszertani kérdéseiről és dr. Geréb György kandidátus, főiskolai tanár előadása a komplex pedagógiai műveltségről. Az ankét céljait szolgálta Drien Károly tanszékvezető docens tartalmas ismertetése a szocialista országok reformproblémáiról.

Az oktatásügy reformja és a tanárképzés reformja között nincs kínai fal, nem kell teljesen különálló kérdésről van szó, ellenkezőleg, ezek a problémák szervesen összefüggnek és egymásba kapcsolódnak. Ezért az a könyvet nemcsak azok olvashatják haszonnal, akik a tanárképzésben közreműködnek, hanem minden általános és középiskolai pedagógus is. A függeléként közölt két tanulmány, Muly Jánosné adjunktus és Sipos Sándorné tanársegéd dolgozata ilyen szempontból is hasznosan egészíti ki az ankét anyagát.

Filmhírek a nagyvilágból

Rigában új dokumentumokat találtak Szergej Eizensteinről. A kiváló szovjet filmrendező Rigában született és nőtt fel. Most a rigai realizmus archívumának kutatásakor megtalálták Eizenstein bizonyítványait, amelyekből kiderült, hogy a művész kiváló eredménnyel végezte tanulmányait, és már fiatal korában tanújelét adta sokoldalú tehetségének.

A Sestri Lavante-i latin-amerikai filmfesztivál nagydíját Luis Bunuel, a világhírű mexikói rendező filmje nyerte eredeti alapgonddal. A film címe Öldöklő angyal. (L'Ange Exterm Inador.) Díjat nyert még Leopold Torre Nilsson argentin rendező Hetvenszer hét című filmje, amelyet a tőkés filmszerzősége és a drámai atmoszféra erejéért jutalmaztak.

Egy angol filmes csoport, Arne Sucksdorff vezetésével dokumentumfilmet forgatott A nyíl és a leopárd címmel az indiai Pastar-dzsungelben lakó Muria és Ganda nevű két törzsről, a dzsungel állatvilágáról és csodálatos színeket pompázó növényzetéről.

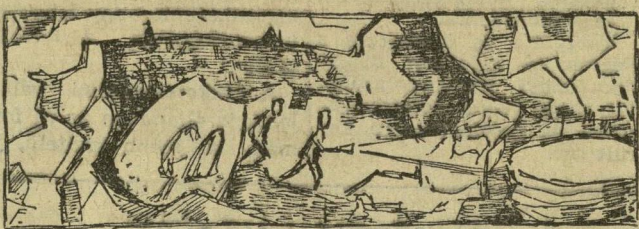
Brazília Szovjet Film Unnepe tartanak. A műsoron többek között a Tiszta égbolt is szerepel. Az ünnepekre utazó szovjet film-művész-küldöttséget Nyikolaj Cserkasov vezette.

»kipuhatolását«. Meg kell találni a hasadás egyedül helyes szögét.

A búvársikak alatt Talanyin arca elvörösödik, s kiveri a veríték.

A szalonban ismét tanácskozássra ülünk össze. — Arról van szó — mondja Talanyin —, hogy ez nem gyémánt. Keménysége ugyanolyan, mint a gyémánté, de...

(Folyt. köv.)

UTAZÁS A FÖLD MELYÉBEN

Tudományos-fantasztikus kisregény

(8)

ISMÉT SZABAD AZ ÚT

Talanyin lassan, a tenger fenekén mozgó búvárhoz hasonlóan halad a kijárat felé. A kivezető nyílást elhagyva, karjával és lábával úszó mozdulatokat végez a nagynyomású gázzal telt üregben.

A reflektor kékes fénnel világítja meg a fehér kristályfalakat, amelyek olyanok, mintha baltával faragták volna. Az üreg alja megdermedt hullámok emlékeztet.

Talanyin egy fordulattal a hajótest felé úszik. Alakját a földhő csiszolt felülete végtelen tükörként veri vissza. A felderítés után segítünk Talanyinnak kibújni a pánccal búvárruhából.

— Ennél ostobább dolog el sem képzelhető... mondja Talanyin. Mi pedig szótlanul összenézünk.

— Egy gyémánttomb bekelődött a hajtómű kamrájába... Akár egy retesz... El kell távolítanunk. Igen ám, de az első kamrában ehhez kicsi a nyomás. Ha fél méterrel tovább ment volna, sokkal könnyebb lenne a dolgunk.

— De hogyan történhetett ez meg?

— Valószínűleg úgy, hogy a gyémánttomb oldalról került a hajtóműkamrába, az ultrahangfúró fókuszát megkerülve.

— Mi lenne, ha elfordítanánk a fúró? — kérdi Jegorov.

— Eppen ez a baj, hogy a hajó megszerkesztésekor erre nem gondoltak. Fel kell robbantani a tömböt.

— Felrobbantani? — kérdi Jegorov bosszúsán, mintha valami keserű nyelven. — S gondolatok a következményekre?

— Talán a robbantás veszélyezteti a hajót? — kérdezem.

— A hajót természetesen nem veszélyezteti. Röviden szólva: a robbantást regisztrálják a felszíni megfigyelőáll-

Rádióműsor

Péntek

KOSSUTH-RÁDIO

4.26 Rákóczi-induló. 4.30 Hírek. 4.40-7.50 Vidáman, frissen. Közben: 5.00 Falurádió. 5.30 Hírek. Időjárásjelentés. 7.00 Hírek. Időjárásjelentés. 7.10 Új könyvek. 7.30 Színház- és mozisors. 8.00 Műsorismertetés. 8.10 Reggeli hangverseny. 9.00 Tűskevár. Fekete István regénye folytatásokban. 9.20 Népszerű együttesek műsorából. 10.00 Hírek. Lapszemle. Időjárásjelentés. 10.10 Napirend. 10.15 Operarészletek. 10.59 Lottóeredmények. 11.00 Látogatás a vendéknél. 11.25 Verbunkosok, katonadalok. 12.00 Déli harangszó. Hírek. Lottóeredmények. Időjárásjelentés. 12.15 Könyvzene délidőben. 13.00 Gazdaszemle a nagyvilág mezőgazdaságáról. 13.15 Kamarazene. 14.00 A törzsfő. Henryk Sienkiewicz elbeszélése. 14.20 Lakodalmas dalok. 14.40 A Gyermekrádió műsora. 15.00 Hírek. Közlemények. Időjárásjelentés. 15.10 Pényes Szabolcs operettjeiből. 15.30 Juhász Gyula hatszáz naja. 15.50 Szív küldi szívnek szívesen... 16.20 Az 1000 rovat műsora. 16.40 A béke dalai. 16.55 Műsorismertetés. 17.00 Hírek. Időjárásjelentés. 17.15 Otári tea. 18.05 A hidegháború történetéből. II. 18.20 Francia operett-részletek. 19.00 A „Az ember ügyében”. Részletek az Irodalmi Színpadok II. Országos Fesztiváljáról. 19.30 Emil Gilelsz koncertje. 19.54 Jó éjszaka, gyerekek! 20.00 Esti Krónika. Időjárásjelentés. 20.20

óra 25 Hangversenyfantázia. 21.00 József Attila. Előleg című verséről beszél Böke László. 21.00 óra 20 A zeneirodalom remekműveiből. 22.00 Hírek. Időjárásjelentés. 22.20 Táncezen. 23.18 Nászúton. 23.35 Közvetítés a Zeneművészeti Főiskola nagyszínházából. 24.00 Hírek. Időjárásjelentés. 0.10 Csárdások. 0.30 Himnusz.

PETŐFI-RÁDIO

5.00 Reggeli zene. 6.00 Hírek. Időjárásjelentés. 6.25 Színház- és hangversenyműsor. 6.30 Torna. 8.00-8.10 Hírek. Időjárásjelentés. 14.00 Időjárás- és vízállásjelentés. 14.15 Csajkovszkij: Részletek a Csipkerózsika c. balettéből. 15.10 Ausztráliai költők versei. 15.30 Japán hangversenye. 15.50 Balatoni vikend. 16.00 Hírek. Időjárásjelentés. 16.05 óra 05 Verdi: Simone Bocca-negra. 16.25 Könyvzene. 17.15 Az Akropolisz árnyékában. 18.00 Hírek. Időjárásjelentés. 18.05 Magyar fúvószen. 18.20 Szilvási László és Várkonyi Péter hangversenye. 19.00 Hírek. Időjárásjelentés. 19.10 Népdalcsokor. 19.35 A „rég jó világ”. 19.55 Heti hangversenynaklász. 20.00 óra 40 Falurádió. 21.00 Hírek. Időjárásjelentés. 21.05 Bemutató előtt... 21.20 Szókratész muzsikája. 21.45 Sport híradó. 22.00 Részletek Gluck Orfeusz c. operájából. 23.00 Hírek. Időjárásjelentés. 23.15 Műsorzárás.

Televízióműsor

Ma az adás szünetel.